

Utenriks- og forsvarskomiteen

Fylkesrådets innspill til Prop. 151 S (2015-2016) Kampkraft og bærekraft - Langtidsplan for forsvarssektoren

Nordområdene er Norges viktigste strategiske område. For å sikre norske interesser, er det nødvendig at våre militære kapasiteter er tungt tilstede. Fylkesrådet er bekymret over at langtidsplanen (LTP) flytter tyngdepunktet av den samlede, militære aktiviteten ut av nordområdene.

Fylkesrådet understreker viktigheten av at Forsvaret har permanent tilstedeværelse av ledelse i nordområdene.

Fylkesrådet i Nordland mener det er av avgjørende betydning at regjeringen gir innsyn i tall og beregninger i Stortingets arbeid med langtidsplanen.

Forsvarets operative hovedkvarter

Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) ble lagt til Reitan blant annet for å styrke nordområdenes sentrale betydning i norsk forsvars- og utenrikspolitikk. Dette forholdet ble ytterligere understreket i forbindelse med St. prop 73 S «Et Forsvar for vår tid» (2011-2012), hvor flere enheter ble vedtatt flyttet til FOH. Fylkesrådet mener det er viktig at Stortinget følger opp vedtaket fra 2012 med hensyn til utviklingen av FOH som Norges og NATO-alliansens vindu mot nordområdene.

I Prop 151 S (2015-2016) foreslås det å omgjøre generalinspektørene til styrkesjefer. Fylkesrådet mener at dette grepet ikke sees i tilstrekkelig grad i sammenheng med Forsvarets operative hovedkvarter (FOH). Styrkesjefene må i større grad knyttes fysisk nærmere FOH.

Fylkesrådet er spørrende til at styrkesjefen skal være geografisk adskilt fra sitt eget luftoperasjonssenter (NAOC). Forsvarssjefen har uttrykt at det er operative fordeler med å lokalisere Luftforsvarets ledelse på Reitan.

Fylkesrådet mener at Stortingets vedtak i St. meld. 73 S (2011-2012) om å flytte Luftforsvarets ledelse til Reitan var godt faglig begrunnet. Vi ser heller ikke at det er kommet ny kunnskap eller andre elementer som gir grunnlag for en endring av dette. Fylkesrådet er uenig i Regjeringens forslag om å endre vedtaket fra 2012, og mener at Stortinget må opprettholde vedtaket fra St. meld. 73 S (2011-2012) om å lokalisere Luftforsvarets ledelse til Reitan. Styrkesjef for Luftforsvaret blir da samlokalisert med det nasjonale luftoperasjonssenteret (NAOC) og FOH.

De nye kampflyene F35 blir Norges nye strategiske kapasitet. De skal ledes av FOH og Nasjonalt luftoperasjonssenter (NAOC) på Reitan som en fellesoperativ ressurs i nært samarbeid med alle forsvarsgrener og våre allierte. Fylkesrådet understreker også at effektiv og velintegrert ledelse av F-35 blir en sentral utfordring for Sjefen for Luftforsvaret.

Det blir samtidig viktig at styrkesjef for Sjøforsvaret øker fotavtrykket ved FOH.

Forsvarsdepartementet fikk overlevert McKinsey-rapporten om forsvarssektoren i mars 2015. I rapporten pekes det på overlappende funksjoner mellom Forsvarsstaben og Forsvarets operative hovedkvarter. En bedre arbeidsfordeling vil kunne forenkle og forbedre forsvarrets byråkrati. Det vil eksempelvis være hensiktsmessig å overføre mer ansvar for beredskapsplanlegging til FOH.

I juni 2011 vedtok NATO en ny kommandostruktur (*NATO Command Structure – NCS*) som innebærer både effektivisering og en tydeligere regional profil. En hovedutfordring for kommandostrukturen de siste tiår har vært ensidig fokus på ledelse av internasjonale operasjoner og redusert oppmerksomhet mot situasjonsforståelse, øvelser og planlegging for det kollektive forsvar. Norge har i lang tid arbeidet for å knytte NCS nærmere de nasjonale hovedkvarter og legge grunnlaget for at NATO kan spille en mer aktiv rolle i nærområdene.

På NATOs toppmøte i Warszawa i juli 2016 ble det åpnet for en gjennomgang av NCS. NATOs vedtak har aktualisert arbeidet med å knytte Forsvarets operative hovedkvarter nærmere NCS. Dette bør Stortinget merke seg i behandlingen av langtidsmeldingen.

NOBLE (Norwegian Battle Lab and Experimentations) er i Prop. 151 S foreslått nedlagt, og dets funksjoner lagt til Forsvarets forskningsinstitutt. NOBLE har en viktig rolle i utviklingen av et helhetlig, nettverksbasert forsvar. Samarbeidet mellom FOH og NOBLE er både viktig og vellykket, og NOBLE hører naturlig til det fellesoperative. Fylkesrådet mener derfor at denne delen av forsvarssektorens innovasjons- og eksperimenteringsordning legges til Reitan.

Luftforsvaret

Regjeringen foreslår å legge ned Andøya flystasjon. Dette vil svekke den norske forsvarsevnen. Av den grunn mener fylkesrådet at Stortinget bør videreføre en delt løsning hvor Evenes flystasjon bygges opp som en viktig og stor kampflybase i nord. Mens de maritime overvåkningsflyene skal være stasjonert på Andøya flystasjon.

I en delt løsning vil all bygningsmasse på Andøya og mye av bygningsmassen på Evenes kunne gjenbrukes. De samlede investeringskostnadene fordelt på Andøya og Evenes blir redusert sammenlignet med en løsning med Evenes som ene-base.

En slik løsning har en lang rekke fordeler;

- 1) **Risiko:** Delt løsning reduserer sannsynligheten for kostnadsoverskridelser, sikrer best gjenbruk av eksisterende infrastruktur og reduserer risikoen for tap av kritisk kompetanse
- 2) **Økonomi:** Delt løsning reduserer behovet for investeringer i infrastruktur
- 3) **Sikkerhetspolitikk:** Delt løsning skaper flere alternativer for luftforsvaret, som kan være viktig i en konfliktsituasjon
- 4) **Næringspolitikk:** Delt løsning sikrer videreføring og videreutvikling av Andøya Test Center
- 5) **De samfunnsmessige konsekvensene:** Nedleggelse av Andøy flystasjon vil få dramatiske konsekvenser for Andøy-samfunnet, for Vesteråsregionen og for virksomheten til ATC.

ATC er et høyteknologisk skytefelt for øving og testing av avanserte våpensystemer, og utgjør en viktig del av den sivil-militære klyngen i Nord Norge.

Fylkesrådet understreker viktigheten av at Evenes flystasjon bygges opp som en kraftfull fremskutt base for kampfly.

Fylkesrådet stiller spørsmål ved at det er store sprik mellom rapportene fra Samfunnsøkonomisk analyse og PWC knyttet til Andøya. Dette gjelder særlig kostnader, konsekvenser for lokalsamfunn og utviklingen for Andøya Test Center.

I den gjeldende langtidspanen for Forsvarssektoren ble det vedtatt at Generalinspektøren for Luftforsvaret og Luftforsvarsstaben, Luftoperativt inspektorat og Luftforsvarets utdanningsinspektorat skal samlokaliseres med FOH. Det ble påpekt at denne løsningen måtte ses i sammenheng med etableringen av et det nasjonale luftoperasjonssenteret ved Reitan.

I Prop 151 S heter det at; «Moderniseringen av den nasjonale luftkommando- og luftkontrollstrukturen videreføres, og oppbyggingen av Luftoperasjonssenter NAOC på Reitan fullføres». Fylkesrådet er tilfreds med dette men understreker viktigheten av at dette arbeidet prioriteres.

Hovedoppgaven til Luftoperativt inspektorat er fagutvikling innen lufttjeneste, luftovervåkning og stridsledelse. Fylkesrådet mener regjeringen i for liten grad har vektlagt synergier ved at inspektoratet samlokaliseres med det nasjonale luftoperasjonssenteret (NAOC) samt FOH. I tillegg til dette etterlyses det en analyse av hvilke sivilmilitære synergier det kan være ved å etablere inspektoratet i nærhet til Luftfartstilsynet.

Stortinget vedtok i 2012 å flytte Luftforsvarets programmeringssenter til Reitan. Fylkesrådet kan ikke se at det har kommet endrede militærfaglige grunner til at dette senteret ikke skal samlokaliseres i nærhet til NAOC og FOH. Fylkesrådet mener at Stortingets vedtak fra 2012 må opprettholdes og gjennomføres.

Fylkesrådet i Nordland er uenig i Regjeringens forslag om å samlokalisere Luftforsvarets Bell 412-helikoptre på Rygge. En slik plassering innebærer at dedikert helikopterstøtte for Hæren forsvinner. Fylkesrådet mener at flytting av 9 Bell-helikoptre fra Bardufoss vil medføre en betydelig svekket beredskap og operativ evne i nordområdene. I dag tilhører 339-skvadronen Luftforsvaret, men er operativt sett en integrert del av Brigade Nord. Regjeringen uttaler selv at den foreslåtte løsningen ikke er optimal for Hæren. Fylkesrådet frykter at dette kan svekke både Hærens og spesialstyrkenes evne til forflytning og operasjoner i krisesituasjoner i nord, samt evne til å trene på dette i fredstid.

Fylkesrådet minner også om at det å flytte helikoptrene vil redusere støttefunksjoner for politi og spesialstyrker i nordområdene.

Fylkesrådet anbefaler at Forsvarets hovedbase for helikoptre på Bardufoss videreføres og at dagens organisering og lokalisering av skvadron 339 opprettholdes. En slik løsning vil gi mest kosteffektiv drift samtidig som det sikrer operativ leveranse til Hæren og spesialstyrkene både i nord og sør.

Sjøforsvaret

Sjøforsvaret har konsentrert sin baseaktivitet rundt Haakonvern og Ramsund. I proposisjonen heter det at; «Ramsund videreføres og utvikles som trenings- og beredskapsbase, der Ramneset skyte- og øvingsfelt utnyttes.» Fylkesrådet understreker viktigheten av at dette følges opp. Ramsund må

videreutvikels som maritim logistikkbase for både overflatefartøyer og ubåter. Det vil være viktig at logistikkbasen på Ramsund skal kunne utføre vedlikeholdsoppdrag for både fregattene og korvettene.

Sikkerhets- og beredskapshensyn tilsier at Forsvaret må ha en høy selvforsyningsgrad når det gjelder produksjon og vedlikehold av forsvarsmateriell. Det er ikke alltid godt gjort at det er en økonomisk innsparing ved økt bortsetting eller innleie. I tillegg må man regne med tap av kompetanse i egen organisasjon.

Vedlikeholdsavtaler vil i økende grad være integrert i kontrakter ved kjøp av forsvarsmateriell. Ved inngåelsen av slike avtaler er det viktig å sikre at Forsvaret kan opprettholde nødvendig vedlikeholdskompetanse i Norge, både som en integrert del av Forsvaret selv eller i form av samarbeidsavtaler med norsk forsvarsindustri.

Kystvakten

Fylkesrådet mener det er avgjørende viktig at Kystvaktens ledelse med stab og administrasjon skal ligge på Sortland. Det er sentralt både for for samfunnsoppdraget til Kystvakten og for norsk nordområdepolitikk.

Det er positivt at regjeringen vil anskaffe nye kystvaktskip. Fylkesrådet mener det er hensiktsmessig at prosjektet fremskyndes slik at utgifter til vedlikehold på dagens fartøyer kan reduseres. Det bør derfor allerede i budsjettet for 2017 bevilges penger til innkjøpet.

I likhet med LO kan ikke fylkesrådet i Nordland se at det er operative årsaker til at antall kystvaktfartøy bør reduseres. Det anbefales istedenfor at dagens målsetning om 15 fartøyer med doble besetninger, inklusive fire helikopterbærende fartøyer, opprettholdes. Fra et beredskapsperspektiv bør også Kystradar nord opprettholdes ut levetiden.

Heimevernet

Heimevernet er en stor beredskapsressurs ved sivile kriser som f.eks. naturkatastrofer og redningsaksjoner. Heimevernet skal gjennom sin desentraliserte og landsdekkende struktur gi folk trygghet i hele landet. Fylkesrådet er tilfreds med at HV 14 Sør-Hålogaland heimevernsdistrikt og HV 16 Nord-Hålogaland heimvernsdistrikt skal videreføres. Men stiller spørsmål ved at Sjøheimevernet forslås avvirket. Det vil svekke forsvarsevnen i nordområdene.

Bodø lufthavn

Fylkesrådet er tilfreds med at Regjeringen foreslår at verdiøkningen av arealer som frigjøres ved opphør av kampflyaktiviteten, kan bidra til å finansiere en ny lufthavn i Bodø. Fylkesrådet i Nordland ber om at Stortinget gjennom sin behandling slår fast at dette skal skje.

Med vennlig hilsen

Tomas Norvoll
Fylkesrådsleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Hovedmottakere:

Utenriks- og forsvarskomiteen

Vedlegg:

e-post melding

DokID

740906